

פרי ביכורים

חידושי הלכה והגות משולחנו של מורינו הגאון רבי יצחק מאיר הגר שליט"א

רב ומו"צ דקהילת חניכי הישיבות רמת בית שמש ב'

י"ל ע"י מכון תורה ברמה רמב"ש ב' הערות ושאלות pribicurim100@gmail.com

ל.ה.ו.-פרשת אמור-תש"פ

אמור ואמרת- להזהיר גדולים על הקטנים, לכאורה לשון אמור ואמרת הוא מלשון את ה' האמרת היום, ופירש"י, דברים פרק כו, האמרת - והאמירך אין להם עד מוכיח במקרא ולי נראה שהוא לשון הפרשה והבדלה הבדלתי לך מאלהי הנכר להיות לך לאלהים, והוא הפרישך אליו מעמי הארץ להיות לו לעם סגולה ומצאתי להם עד והוא לשון תפארת כמו יתאמרו כל פועלי און (תהלים צ"ד, ד): עכ"ל.

וזהו הפירוש כאן לומר לכהנים הנכם מופרשים מחמת חשיבותכם וכך גם לומר לקטנים ולהרגילם מקטנותם להיות בחשיבות כהונה שידעו זאת כי הם במעלת כהונה כנגד כל ישראל וכך לא יכשלו בגדלותם.

ואמר"ת- ר"ת ומלפניך מלכנו ריקם אל תשיבנו. ושמעתי מתלמיד חשוב של רבי אברהם גניחובסקי זצוק"ל שאמר לו שבמילים אלו מסוגל לכוין על בנים תלמידי חכמים. להזהיר גדולים על קטנים.

וספרתם לכם ממחרת השבת וכו'

לאחר הספירה מנהגינו לומר רבש"ע אתה צייתנו לספור ספירת העומר כדי לטהרינו מטומאותינו ומקליפותינו. וצ"ע היכן מרומז בפסוק שנצטוינו כדי לטהרינו מטומאותינו, וביאר בעל התורת חיים מקאסוב, וספרתם לכם, לכם הוא ר"ת כדי לטהרינו מטומאותינו,

ומוכן לפי דברי האוה"ח הק' ד, וספרתם' מל' ספיר להזדכך כדי שניטהר מטומאותינו וקליפותינו. וכפי שמאריך בזה הסה"ק תורה אור לאדה"ז בפרשתינו. ויתכן שגם בלולב נאמר בפרשתינו, ולקחתם לכם ביום הראשון, ודרשו חז"ל שהוא ראשון לחשבון עוונות, וא"כ יש להבין מדוע במצות לולב דווקא מרומז הראשון לחשבון עוונות, וי"ל דהא הלולב מסלק בנענועיו טללים ורוחות רעות, כמ"ש חז"ל הק', וזהו דייקא משום שהיום התחיל חשבון עוונות על כן יש לסלק את הרוחות והטללים הרעים הבאים מכח חטאי עם ישראל שהיום התחילו למנותם כי עד עתה לא היה בידם זמן לחטוא כמבואר בחז"ל, וא"כ יתכן שגם כאן י"ל דולקחתם לכם, הוי ר"ת כדי לטהרנו מטומאותינו, על כן ולקחתם את ארבעת המינים.

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה

ומדוע נקטה התורה ב' זמנים גם ממחרת השבת וגם מיום הביאכם. יעוי"ב במה שכ' האור החיים הק'.

ונראה לבאר בזה, דהנה הנועם אלימלך כ' בשם הזוה"ק עומר התנופה תנופה היינו תנו-פה. והיינו ההכנה לקבלת התורה לבנות את הפה שהוא מאכל אדם שיש לו פה ומקדשו לקבלת התורה מתוך אכילת שעורים שהם מאכל בהמה ובונים צורת אדם המדבר בתורה לקבלת התורה. וכיצד הופכים את הפה לתנו פה ממחרת השבת על ידי שבפה סח סחנו בשבחי ה' ביום ראשון של פסח שלזיה עדיין אי"צ לקבלת התורה אך קיבלנו כח הפה לבנותו לקבלת התורה.

וז"ל המהרא"ל צינץ בספרו קומץ שיורי המנחה בדרוש קודם השבועות, והנה כבר נודע כי העומר בא מן השעורים, כי בטרם קיבלו את התורה עדיין לא היו במדרגת אדם, כי מותר האדם מן הבהמה אין, כי בהיות נשמת שדי תבינם יעסוק בתורת ה' ובמצוותיו, ולכן היה קרבנם שעורים שהוא מאכל בהמה, עד נתקרבו לעבודתו ית' וקיבלו את התורה שאז חזרו למדרגת האדם, ולכן היה קרבנם מן החיטים, והבאתם את עומר- הוא מן השעורים דוגמת בהמה, מזה הראה שכל מעשה בני אדם שאינם לחיזוק תורת ה' ומצוותיו המה מהבל יחד, ולכן אמר מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש ודרשו אבל בעמל התורה יש יתרון. ואתי שפיר. עכ"ל.

ובענין זה נראה לי להוסיף, דהנה ספירת העומר היא מיום הביאכם את עומר התנופה, הספירה נקראת על שם העומר, היינו הנפת העומר, ולא על שם קרבן העומר, זאת למרות שקרבן העומר היה שעורים שנטחנו הדק היטב, והפך לפת שהוקרבה לקרבן העומר, עיקר הדגש הוא בספירה הוא על העומר שעדיין בשדה ומונף לשם השם, ולא על הקרבן סולת שיצא ממנו, ואילו שתי הלחם הקרבן על שם הלחם הראוי לאדם.

והנראה לבאר בזה הוא, כי העומר הוי שעורים מאכל בהמה כפי שהיא עדיין עומר בשדה שכך בצורה זו הוא מכאל בהמה המורם ומונף לשם העלאתו מדרגת בהמה לדרגת אדם, אבל שתי הלחם הם בדרגת מאכל אדם וכבר האוכל שלו מוכן ומזומן כלחם על השלחן. ומבואר בגמ' במס' מנחות וברמב"ם, דהעומר מתיר את החדש בגבולין, ואילו במקדש שתי הלחם הם המתירין.

ויש לבאר לפי הנ"ל, כי בגבולין שזה בדרגת אכילה גשמית ופשוטה מתיר העומר את החדש, שהמתיר הוא כביכול מעלה את החדש ומתירו לאכילת אדם, אך העומר שהוא מאכל בהמה מתיר בגבולין. אך במקדש שהוא אכילה רוחנית, אכילה לגבוה בעיני שתי הלחם היינו מאכל אדם מאכל מרומם כדי להעלותו. והבן היטב.

ויעויי' בכלי יקר מה שכתב בטוב טעם ודעת בענין חמץ תיאפנה, כי התורה לא חוששת מהיצר ואינו שולט במקום התורה, ויתכן להוסיף, דחמץ תיאפנה, היינו כי התורה שולטת בכל חלקי הבריאה ואפילו בחמץ גמור וזהו שתי הלחם, התורה שולטת, לכו לחמו בלחמי, שולטת בשני יצריך יצר טוב וחמץ שהוא יצר הרע.

איתא בירושלמי ר"ה פ"ד ה"ח, רב משרשיא אמר רב אידי למה לא נאמר חטא בקרבנות עצרת, לא כך אמר להם הקב"ה כיון שקיבלתם עול תורה מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם.

ולכאורה יש להעיר ע"ז, דהרי קרבנות עצרת נכתבו בתורה בפרשת אמור ובפרשת פנחס, וכמבואר בסוגיא במס' מנחות דף מה: ולדעת ר"ע קרבנות פרשת אמור הרי הם קרבנות

היום ובפרשת פנחס הוי קרבן מוסף, ומה שנאמר בזה אינו זה. ובקרבנות דיום הביכורים שבפרשת אמור כן נאמר שעיר עיזים לחטאת ורק בקרבן מוסף שבפרשת פנחס לא נאמר, ולכאורה לפי דברי הירושלמי מדוע נאמר בקרבנות היום שעיר עיזים לחטאת ומאי שנא ממוסף.

וראיתי בס' שערי אהרן (רוטר) הביא קושי' זו בשם רבינו חיים פלטיאל, שכ' וז"ל, ואל תשאלני ממש"כ בפר' אמור ועשיתם שעיר עיזים אחד לחטאת, דשם לא כתיב לכפר עליכם הרי מבואר גם כן דאין אתם זקוקין לכפרה. עכ"ל. מ"מ זהו מעט דוחק ועם לשון הירושלמי אינו עולה כל כך בקנה אחד. ויעויי' עוד בס' יגדיל תורה (לודמיר) ע"פ אמור שהביא עוד תירוצים בזה.

ומה שנראה לענ"ד לבאר בזה, שדברי הירושלמי ברורים הם, ואדרבה הדברים מדויקים הם, כיון שעיקר דבר זה שעל ידי התורה נחשב שלא חטא הוא לא במי שלומד התורה מקופיא, אלא בעיקר במי שמקבל עליו עול תורה וכלשון הירושלמי שם, תורה מתוך עול ויגיעה, וזהו שבקרבן חוב היום נאמר כן שעיר לחטאת כיון שעושהו דרך עול וחובה היא לו, אך במוסף שהוא תוספת לעיקר החיוב ואינו מקרבנות היום אלא תוספת שם נמחק החטא, וזהו כי עיקר התורה המכפרת זהו על ידי קבלתה בעול ותוספת על עיקר החיוב, להוסיף בה עמל וטירחה מעבר לחובת היום. ודו"ק.

וכתב הרוקח בס' רצה, דאף בזמן הזה בכל חג עצרת שמקבלין עליהם עול תורה נמחלין כל עוונותיהם.

וכ' האמרי אמת על שבועות תרע"ב על דברי הירושלמי הנ"ל, עיקר התשובה היא ע"י התורה כדכתיב קחו עמכם דברים ושובו אל ה' היינו שנתגלה למפרע שלא חטא כלל כדאיתא מרחקתו מן החטא, איתא ברמב"ם הלכות תשובה דהתשובה היא עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לחטוא שוב כתיב כי הוא יודע תעלומות לה, היינו מקום גבוה שאין שם שום נגיעה מחטא וזהו על ידי התורה כמו"ש השיבנו אבינו לתורתך, וכתיב ונעלמה מכל חיי. עכ"ל.

בענין פסח שני

לכאורה תמוה בפסח שני מדוע ביקשו הטמאים לנפש אדם ואלו שהיו בדרך רחוקה לקיים פסח שני, וכי מצאנו במצוות שמי שהיה אונס ולא קיים יש לו דרך לקיים המצוה פעם אחרת, והרי קי"ל דאם עבר זמנו בטל קרבנו ואונס רחמנא פטריה.

והנראה לומר בזה הוא, דמצוות פסח ומילה הרי העובר עליהם בכרת, וטעמא הוא כי אלו המצוות הם יסודות האמונה וכריתת ברית עם הקב"ה, וללא קיומם אין זה ביטול מצוה אלא ביטול הקשר והשייכות עם הבורא עולם, ובזה המפסידים את המצוה מחמת היותם בדרך רחוקה ובטומאה באו בטענה למשה, למה נגרע, הרי בחוסרינו מצוה זו הרי אנו גרועים וחסרים קשר עם הבורא ית"ש. על כן תתן לנו תקנה לקיים המצוה על מנת שיהיה לנו קשר עם הבורא עולם, ועל זה נצטוו על פסח שני.

ולכאורה יש להתבונן מהו התאריך שנקבע לפסח שני והרי פסח ראשון שייך בו הקרבת הפסח כי הרי בו היה הנס, אבל מה יש בי"ד אייר שנקבע בו פסח שני.

והנראה בזה, דהא הגמ' לומדת ששואלין ודורשין ל' יום קודם החג שהרי משה רבינו עומד ואומר להם לישראל בפסח ראשון על פסח שני, הרי שיסוד הפסח שני הוא מחמת מה שמושה עומד ודורש בפסח ראשון על פסח שני, הרי שאמנם לא היה בי"ד לאייר מקום לעשיית הפסח אם לא שהיה דין של ל' יום קודם שואלים ודורשים, הרי שכאמרו למה נגרע נתקן להם פסח שני ל' יום אחר כך כי צריכים ל' יום קודם לדרוש בענין הפסח, ולא מחמת היום עצמו אלא שמחויב המציאות שיהיה ל' יום קודם לדרוש ולכן הזמן הראשון אחרי פסח ראשון שניתן לעשות אחרי שאלת ל' יום הוא פסח שני. והבן.

ואכן לפי זה אין שום ענין עשיית יום טוב ושמחה ביום זה שהוא השלמת הקרבן בלבד ותו לא מידי, ואכן המ"ב לא הביא כלל שאין לומר תחנון ביום זה, ובשערי אפרים דיני קריאת התורה שער י סכ"ז הביא שיש שכתבו שאין לומר תחנון ביום זה, והמקור הוא בשיירי כנה"ג סי' קלא או' יב, אך רק בי"ד באייר ולא בט"ו שאז בודאי שיש לומר תחנון, ולא לומר תחנון כי גם בלוח א"י טוקצינסקי ובסידור הרב, אך החזו"א נהג לומר תחנון כמובא בס' אמרי יושר על נזיקין בסוף באו' סד משמו.

ועל מנהג אכילת מצה ביום זה, כ' בתשו' רבבות אפרים ח"ב סי' קכט או' לט בשם הגר"ח ק שלא נהגו בזה, והביא בארחות רבינו ח"ב עמ' צז שדעת החזו"א לא היתה נוחה מזה לנהוג

דבר שאינו כתוב. אך מרן הסטייפלר כן נהג בזה לאחר שחרך המצות מעט באור משום חשש תולעים ובשו"ת רבבות אפרים שם הביא כמה מקורות לענין זה, ומביא בשם בשם היעב"ץ בסידורו דבר מענין, שמן השמים גילו לו שהיו בני ישראל במדבר בצאתם ממצרים אוכלים מהמצות עד ליל טו באייר ולא יותר, וכ"כ בס' פרי צדיק ולכן עד אז יש ענין לאכול מצות, וזכר לכך אוכלים גם בימינו מצות בליל טו, ומכאן המקור לכך שנצטוו על פסח שני ביום י"ד באייר דוקא ולא מהטעם שכתבנו.

